

Samenvatting en aanbevelingen

Het ondersteunen van opvoeders bij mediaopvoeding

Over het onderzoek

Media is niet meer weg te denken uit de samenleving, en neemt ook in het gezinsleven een steeds grotere rol in. Kinderen komen al op jonge leeftijd in aanraking met diverse media. Hierdoor is het van belang om meer zicht te krijgen op de wijze waarop opvoeders omgaan met mediaopvoeding, waar ze daarbij tegenaan lopen, aan welke informatie en ondersteuning ze behoefte hebben en hoe de bibliotheek kan voorzien in deze behoefte. Regioplan heeft hier in opdracht van de KB onderzoek naar gedaan. Mediaopvoeding is hierbij het deel van de opvoeding dat erop is gericht om kinderen *bewust* en *selectief* met media te laten omgaan.¹

Om antwoord te geven op deze vragen hebben we een documentstudie uitgevoerd, en verschillende interviews afgenomen met opvoeders en professionals over mediaopvoeding. De uitkomsten hiervan worden hieronder beschreven, net als aanbevelingen over welke rol de bibliotheek kan spelen in de ondersteuning bij mediaopvoeding.

Hoe gaan opvoeders om met mediaopvoeding?

De opvoeders met wie we hebben gesproken zijn bewust met het thema mediagebruik bezig. De meest gangbare vorm van afspraken maken rondom mediagebruik is het instellen van een schermtijd. Daarnaast wordt er vaak nagedacht over wat kinderen online mogen zien en doen en wordt benadrukt dat kinderen online geen contact mogen hebben met vreemden. Naast deze afspraken vinden opvoeders het belangrijk om in gesprek te gaan met hun kinderen en dat kinderen naar hen toekomen wanneer ze online iets vervelends meemaken of zien.

Waar lopen opvoeders tegenaan?

Veel opvoeders hebben zorgen en twijfels over het mediagebruik van hun kinderen, deze spelen (naar hun verwachting) een grotere rol in de puberteit. Ze hebben betrekking op:

- sociale vergelijking (de invloed van leeftijdsgenoten);
- sociale media en online pesten;
- zorgen over invloed op de fysieke en mentale ontwikkeling;
- de balans vinden tussen aan de ene kant bescherming bieden en aan de andere kant hun kind niet laten achterlopen op leeftijdsgenoten.



Aan welke kennis en welk aanbod hebben opvoeders behoefte?

Informatiebronnen die vaak genoemd worden zijn sites en zoekmachines op het internet. Ook haalt een deel van de opvoeders tips of adviezen uit gesprekken met hun partner of vrienden. Opvoeders benoemen verschillende vormen van kennis en aanbod waar ze behoefte aan hebben:

- betrouwbare en eenduidige informatie, bijvoorbeeld over veelgebruikte apps, en behoefte aan eenduidige richtlijnen of regels;
- een open gesprek tussen opvoeders en tussen opvoeders en kinderen;
- meer leuke en educatieve activiteiten voor kinderen ouder dan 6 jaar en tieners, om hen te leren om te gaan met media.

Welke rol zou de bibliotheek kunnen spelen?

De meeste opvoeders zien een rol voor de bibliotheek weggelegd in de ondersteuning bij mediaopvoeding. Dit zou verschillende vormen kunnen aannemen:

- het geven van voorlichting en advies (bijvoorbeeld via een inloopsprekkuur);
- faciliteren van het gesprek tussen opvoeders onderling en tussen opvoeders en professionals;
- het organiseren van bijeenkomsten in relatie tot mediaopvoeding;
- begeleiding bieden bij het gebruik van media die in de bibliotheek zelf aanwezig zijn;
- koppeling leggen tussen (voor)lezen en media.

Belangrijk is dat de bibliotheek er ook op blijft inzetten aan te sluiten bij diverse doelgroepen en behoeften, waaronder mensen die de bibliotheek weinig of niet bezoeken.

¹ <https://www.mediawijsheid.nl/media-opvoeding>.

Aanbevelingen

Start met het ondersteunen van mediaopvoeding op jonge leeftijd

Opvoeders benadrukken dat ondersteuning bij mediaopvoeding al vroeg moet beginnen en als voorbereiding kan dienen voor wanneer hun kind de puberteit bereikt, omdat ze daar veel uitdagingen zien in mediaopvoeding.

Pas de ondersteuning aan op verschillende opvoedstijlen en mate van bewustzijn

Om opvoeders te bereiken die minder bewust bezig zijn met het onderwerp en geen of weinig gebruik maken van het huidige aanbod, is het belangrijk 'outreaching' te werken en in te zetten op laagdrempeligheid, toegankelijkheid en het samenwerken met lokale organisaties zoals scholen of consultatiebureaus.

Sluit aan bij de diversiteit van laagtaalvaardige opvoeders

Voor opvoeders met een lage taalvaardigheid is het belangrijk in de mediaopvoeding maatwerk te leveren, kennis en aanbod in meerdere talen aan te bieden en eventuele cultuurverschillen en taalbarrières te overbruggen (bijvoorbeeld door het inzetten van professionals met een interculturele achtergrond).

Geef gerichte ondersteuning aan vaders bij mediaopvoeding

Het onderzoek geeft voorzichtige aanwijzingen dat de mediaopvoeding meer kan worden toegespitst op bewustwording van de rol van vaders in mediaopvoeding.

Vergroot het gezamenlijk leren van opvoeders en kinderen

Het is aan te bevelen om ondersteuning te bieden bij het leerproces van zowel kinderen als opvoeders, het liefst op een manier waarop ze ook mét en ván elkaar kunnen leren.

Ontwikkel als bibliotheek een eigen visie en beleid op het gebruik van media en draag die (meer) uit

Verdere doordenking over hoe de bibliotheek zich tot media verhoudt is nodig. Denk bijvoorbeeld aan gedragsregels binnen de bibliotheek en het ontwikkelen van een eigen visie op het onderwerp.

Wees realistisch en oordeelvrij in de ondersteuning bij mediaopvoeding

Media hebben zowel voordelen als risico's. De realiteit is dat media onlosmakelijk onderdeel zijn van onze huidige en toekomstige maatschappij. De ondersteuning bij mediaopvoeding zou op een oordeelvrije manier van deze realiteit moeten uitgaan. Van daaruit kan de bibliotheek het open gesprek hierover faciliteren.